

Dr hab. med. Jarosław Leszczyszyn

13.07.2023

Dyrektor Naukowy

Orphinic Scientific SA

Warszawa

Ocena

rozprawy doktorskiej mgr Olgii Kijory-Jaroszewskiej

zatytułowanej „Sposób żywienia, stan odżywienia i jakość życia pacjentów z nieswoistymi zapaleniami jelit”

opracowana na zlecenie Przewodniczącej Rady Dyscypliny Nauki o Zdrowiu

prof. dr hab. Izabelli Uchmanowicz

Rozprawa doktorska mgr Olgii Kijory-Jaroszewskiej dotyczy bardzo istotnego zagadnienia jakim jest żywienie i nawyki żywieniowe pacjentów z nieswoistymi zapaleniami jelit. Od wielu lat, w krajach rozwiniętych, obserwuje się znaczący wzrost zachorowań na chorobę Crohna i wrzodziejące zapalenie jelita grubego. Częstość występowania tych schorzeń w Europie wynosiła, wg danych z 2021 roku, w przypadku choroby Crohna od 0,4 (Mołdawia) do 22,8 (Holandia) /100.000 mieszkańców/rok, a w przypadku wrzodziejącego zapalenia jelita grubego od 2,4 do 44/100.000/rok. Różnice pomiędzy częstością w krajach europejskich są znaczne i wiąże się je, przede wszystkim, z jakością życia oraz w różnych krajach, a także ze zwyczajami żywieniowymi – w tym spożywaniem żywności wysoko przetworzonej. Nieswoiste zapalenia jelit są schorzeniami, w których dochodzi do niekorzystnej interakcji pomiędzy wieloma czynnikami: predyspozycją genetyczną, czynnikami środowiskowymi oraz dietą, która wpływa na procesy immunologiczne w ścianie jelit poprzez niekorzystne modyfikacje indywidualnej mikrobioty jelitowej.

Pomimo tego, że dieta i ograniczenia dietetyczne w sposób bezpośredni nie wpływają na naturalny przebieg nieswoistych zapaleń jelit, wielu chorych próbuje dokonywać modyfikacji nawyków żywieniowych w przekonaniu, że można w ten sposób poprawić stan swojego zdrowia lub wspomóc uzyskanie remisji w zaostrzeniu. Temat ten jest szeroko opisywany w nieprofesjonalnych portalach internetowych, a także stanowi istotny element dyskusji na forach w mediach społecznościowych, tworząc swoistą „meta wiedzę” budując

szeroko rozpowszechniane, acz nieprofesjonalne przekonania. Oczywiście nie byłoby w tym niczego złego, jednak czasem takie modyfikacje żywieniowe mogą być dla chorych niekorzystne, wzmacniając, lub powodując zaburzenia odżywiania i niedożywienie, które i tak występują w tych schorzeniach. Dlatego właśnie, należy bardzo wysoko ocenić wybór tematu rozprawy doktorskiej.

Omawiana w recenzji rozprawa doktorska, stanowi typowe opracowanie kliniczne liczące 155 stron wydruku, w ramach którego zamieszczono streszczenia w języku polskim i angielskim, tabele i wykresy oraz piśmiennictwo.

Na 27 stronach wstępu autorka szeroko omawia epidemiologię, patogenezę, obraz kliniczny, leczenie, żywienie i stan odżywienia w nieswoistych zapaleniach jelit. Wstęp czyta się bardzo dobrze, stanowi on małe kompendium wiedzy o wszystkich istotnych aspektach choroby Crohna i wrzodziejącego zapalenia jelita grubego.

W rozdziale 5 „Materiał i metody” doktorantka dobrze opisuje zastosowane metody badawcze oraz sposób prowadzenia badań ankietowych. Jednak, w pierwszym akapicie tego rozdziału, zastąpiłbym sformułowanie „żywiący się drogą doustną” na „odżywiający się drogą doustną”. Wyjaśnienia wymaga także sformułowanie w drugim akapicie na stronie 45 „W badaniu zastosowano wariant interpretacji..”. Rozdział 5 kończy się podrozdziałem „Cele pracy”. Uważam, że rozdział ten powinien poprzedzać, a nie kończyć rozdział „Materiał i metody”.

Cele pracy są sformułowane prawidłowo w trzech punktach

W badaniu ankietowym uczestniczyło 109 pacjentów z nieswoistymi zapaleniami jelit, 52 z wrzodziejącym zapaleniem jelita grubego oraz 57 chorujących na chorobę Crohna.

W rozdziale wyniki, autorka szczegółowo analizuje cechy demograficzne, dane o żywieniu i stylu życia, leczenie, wyniki badań laboratoryjnych oraz przekonania żywieniowe grupy badanej. Rozdział ten jest bogaty w liczne tabele oraz wykresy. Niektóre z wykresów – na przykład 9, 17, 18, 19 są bardzo trudne do interpretacji, brak bowiem wyjaśnienia co znajduje się na osi rzędnych. Inne – rysunki 11-17, mające charakter rozkładu quasi-normalnego, proponowałbym, zatem, przygotowując prace do publikacji, zrezygnować z

formy kolumnowej, a zastąpić ją tradycyjnie stosowaną w prezentacji tego rodzaju danych, formą liniową. Uwagi te mają charakter techniczny i nie umniejszają wartości tego rozdziału.

W rozdziale dyskusja, doktorantka zestawia wyniki własnych badań z piśmiennictwem, wykazując się przy tym znakomitą orientacją i głęboką wiedzą. Podkreśla, że 90% pacjentów uważa, że czynniki dietetyczne wpływają na przebieg niesowistych zapaleń jelit, a 70% uważa, że dieta wpływa na powstawanie lub remisję zaostrzeń choroby. Rozpoznanie nieswoistego zapalenia jelit nie jest wskazaniem do stosowania diety eliminacyjnej, przeciwnie, jej stosowanie może prowadzić do niedożywienia lub pogłębienia się istniejącego niedożywienia.

W kolejnym rozdziale, doktorantka wyciąga 8 prawidłowo sformułowanych wniosków, które są próbą odpowiedzi na pytania postawione w celach pracy. W moim przekonaniu, wnioski te, przed planowaną publikacją powinny zostać przereklamowane i skrócone, tak by lepiej odpowiadały na pytania sformułowane w celu pracy.

Praca jest napisana jasno i zwięźle, dobrze się ją czyta. Jest dobrze udokumentowana, poparta badaniami statystycznymi, 149 pozycji piśmiennictwa jest prawidłowo cytowanych. Moje uwagi, a także drobne błędy stylistyczne, nie wpływają na ocenę wartości pracy oraz jej bezsprzecznych walorów naukowych.

Na podstawie analizy całej dysertacji doktorskiej „Sposób żywienia, stan odżywienia i jakość życia pacjentów z nieswoistymi zapaleniami jelit”, stwierdzam, że oceniana rozprawa doktorska spełnia wymagania określone w art. 187. Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2023 poz.742).

W związku z powyższym, mam zaszczyt przedstawić Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie mgr Olgi Kijory-Jaroszewskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.